

Nr 227.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby; given Stockholms slott den 8 maj 1925.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Lag

angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby.

Med upphävande av 8 § i lagen den 1 juli 1898 (nr 66) om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige förordnas som följer:

1 §.

1. Därest inom lappby antalet renar befinnes vara så stort, att betesmarkerna måste anses otillräckliga eller att genom renarna betydande skadegörelser förorsakas, och inom lappbyn finnas renar, tillhörande andra än lappar, må länsstyrelsen, efter det lapparna blivit hörda, förordna, att så stort antal av dessa renar, som prövas för ändamålet nödigt, inom viss förelagd tid skall från lappbyn avlägsnas, vid äventyr att renarna av lappbyns ordningsman omhändertagas och levande eller slaktade för ägarnas räkning försäljas. Närmare föreskrifter i fråga om verkställighet härav meddelas av länsstyrelsen, som därvid har att tillse såväl att de särskilda renägarnas rätt och bästa i görligaste mån bevaras som ock att renskötande lapp icke i oskäligen grad kringskäres i sin näring.

2. Befinnes, sedan med tillämpning av 1 mom. renar, tillhörande andra än lappar, avlägsnats från lappby, de återstående renarnas antal ändock vara för stort, äge länsstyrelsen, efter det lapparna såväl i nämnda lappby som i lappby, dit inflyttning kan ifrågakomma, blivit hörda, hänvisa en eller flera lappar till annan lappby, där utrymme finnes och dit inflyttning utan avsevärd olägenhet kan ske. Härvid skall länsstyrelsen tillse, att lapp, som själv eller vars förfäder länge tillhört lappbyn eller inom dess område haft rätt till bete för sina renar, icke utan synnerliga skäl mot sin vilja hänvisas till annan lappby.

Hänvisas lapp att med de renar, som äro under hans vård, flytta till annan lappby, förelägge länsstyrelsen honom vid vite att inom viss tid hava verkställt flyttningen samt meddele honom i övrigt de föreskrifter, som med avseende å densamma skola iakttagas. Tredskas lappen att inom förelagd tid verkställa flyttningen, äge länsstyrelsen utdöma vitet samt efter omständigheterna antingen förelägga nytt vite eller ock förordna, att renarna skola flyttas och omhändertagas på den tredskandes bekostnad.

3. Kan hänvisning i behöflig omfattning till annan lappby icke lämpligen ske, äge länsstyrelsen förordna, att lappbyns renantal inom viss av länsstyrelsen bestämd tid skall genom nedslaktning, försäljning eller annorledes nedbringas till viss myckenhet. Kan mellan lapparna enighet ej

vinnas angående verkställandet av sålunda föreskriven åtgärd, må länsstyrelsen, efter lapparnas hörande, förordna, huru minskningen skall verkställas. Därvid skall iakttagas, att i första hand de renägare, vilka med hänsyn tagen jämväl till antalet hushållsmedlemmar hava det största renantalet, åläggas att minska sina renhjordar. I händelse av tredska äge länsstyrelsen förelägga och utdöma vite eller låta vidtaga föreskriven åtgärd på tredskandes bekostnad.

4. Vad i 1—3 mom. här ovan är stadgat beträffande den inbördes ordning, i vilken de i samma moment angivna åtgärderna till minskning av renantalet må komma till användning, skall icke utgöra hinder för länsstyrelsen att, då särskilda skäl därtill föreligga, i sådant avseende annorlunda bestämma.

2 §.

Överstiger sammanlagda antalet renar inom Könkämä, Lainiovuoma, Sari-
vuoma och Talma lappbyar 39,000, skall, ändå att sådant fall ej är för
handen som i 1 § sägs, länsstyrelsen förordna om renantalets nedbringande
till sagda antal, därvid på länsstyrelsen ankommer att bestämma huru minsk-
ningen skall fördelas å de särskilda lappbyarna; och skall i övrigt beträffande
sättet för minskningen iakttagas vad i 1 § finnes stadgat för där avsett fall.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925. Bestämmelserna i 2 § skola
gälla så länge den mellan Sverige och Norge den 5 februari 1919 avslutade
konventionen angående flyttlapparnas rätt till renbetning bibehåller giltighet.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 april 1925.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON,
HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anför efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet:

Lagen den 1 juli 1898 (nr 66 s. 1) om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige innehåller bland annat bestämmelser rörande åtgärder för minskande i vissa fall av antalet av de renar, som finnas inom lappby. Enligt dessa bestämmelser, vilka äro intagna i lagens 8 §, må dylika åtgärder tillgripas, dels om betet för lappbyns renar ej för dem alla bliver tillräckligt dels ock därest genom renarna skada förorsakas å bofastas ägor. Länsstyrelsen må för sådant fall förordna, att inom lappbyn befintliga renar, tillhörande andra än lappar, skola till så stort antal som prövas för ändamålet nödigt avföras från lappbyn, vid äventyr att renarna av lappbyns ordningsman omhändertagas och levande eller slaktade för lappbyns räkning försäljas. Närmare föreskrifter om verkställigheten meddelas av länsstyrelsen, som har att tillse, att genom den föreskrivna åtgärden icke någon renägare framför andra oskäligt betungas.

Skulle det befinnas att, sedan alla renar, tillhöriga andra än lappar, avlägsnats från lappbyn, utrymmet är otillräckligt för de återstående renarna, äger länsstyrelsen hänvisa en eller flera lappar till närmaste lappby, där utrymme finnes och dit inflyttning utan olägenhet kan ske. Vid dylik hänvisning äga de lappar företrädesrätt att kvarstanna i lappbyn, som själva eller vilkas förfäder längst tillhört denna eller inom dess område haft rätt till bete för sina renar. Avseende må härvid dock även fästas å det antal renar en var lapp har under sin vård och det utrymme, som genom flyttningen skall beredas eller som inom annan lappby finnes. Treddas lapp att efterkomma hänvisning, fälles han till vite.

Minskning, varom nu är fråga, av renantalet i en lappby må sålunda ske endast i ettdera av ovannämnda båda fall, och må för minskningens utförande endast tillgripas antingen avlägsnande från lappbyn av andra än lappars renar eller hänvisning av lapp att med sina renar överflytta till annan lappby.

Beträffande de åtgärder, som sålunda stå till förfogande, har viss skärpning föreslagits av 1919 års lappkommitté. I det betänkande, som år 1919 avgavs av kommittén och vari föreslagits en särskild lag om fjällrenskötsel och en lag om skogsrenskötsel, hava i 43 § i lagförslagen med vissa smärre ändringar upptagits samma bestämmelser för minskning av renantalet i lappby, som gälla enligt 1898 års lag. Härutöver har emellertid, att i båda de ifrågasatta lagarna i likalydande bestämmelser intagas under ett tredje stycke av nämnda paragraf, föreslagits att, därest hänvisning i behöflig omfattning till annan lappby icke lämpligen kunde ske, länsstyrelsen skulle äga förordna, att i viss ordning lappbyns renantal skulle nedbringas till viss myckenhet. Åt lapparna själva skulle i första rummet överlämnas att söka enas angående verkställighet av sålunda föreskriven åtgärd. Kunde enighet ej vinnas, skulle länsstyrelsen äga förordna huru minskningen skulle utföras. Kommitténs förslag har hittills varit föremål allenast för förberedande behandling.

Emellertid har nu länsstyrelsen i Norrbottens län i skrivelse den 7 april 1925 upptagit frågan om utvidgning av de enligt 1898 års renbeteslag medgivna möjligheterna till tvångsminskning av renantalet inom lappby. Länsstyrelsen har härvid anfört:

Vid den renräkning, som jämlikt Kungl. Maj:ts förordnande innevarande år verkställts inom Norrbottens län och vilkens siffror nu började kunna överskådas, visade renantalet en högst betydande ökning i förhållande till den räkning, som ägde rum år 1921, och jämväl antalet i de år 1924 jämlikt renbeteslagens forskrifter upprättade renlängderna överskredes i oväntad grad. Slutsiffrorna för renantalet inom länet utgjorde sålunda enligt 1921 års renräkning 116,979, enligt 1924 års renlängder 128,362 och enligt 1925 års renräkning omkring 186,600.

Antalet av de renar, som enligt gällande renbeteskonvention med Norge finge inkomma i betesområdet i Troms fylke och vissa därtill anslutna trakter utgjorde 39,000. Renräkningssiffrorna för de fyra lappbyar, nämligen Kōnkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma byar, vilka hade uteslutande rätt att föra sina renar till nämnda betesområde, visade en totalsumma av omkring 46,000. Huru man innevarande år inför detta förhållande skulle förfara därom torde, vid det förhållande att ifrågavarande fyra byalag till följd av brist på lämpliga sommarland inom Sverige vore nödsakade att taga med sig praktiskt taget hela renmakten till Norge, förhandlingar få upptagas med vederbörande norska myndigheter. Vad länsstyrelsen nu närmast hade behov av, vore att få ett vapen satt sig i händer, som gäve länsstyrelsen möjlighet att åstadkomma lämplig minskning av renantalet inom byalag, där sådant funnes erforderligt.

De i renbeteslagen medgivna åtgärderna för minskande av renantalet inom lappby vore otillräckliga. Enligt lappkommitténs förslag skulle därutöver stå länsstyrelsen till buds tvångsnedslaktning. Detta maktmedel vore av vikt till följd av lapparnas obenägenhet att själva minska hjordar, alltför stora för att lämna ett rationellt utbyte av renskötseln, och i närvarande tid av särskild betydelse, då möjligheterna av ytterligare hänvisningar av lappar till andra lappbyar inom länet vore praktiskt taget uteslutna. Både

renbeteslagens och kommittéförslagets ifrågavarande stadganden byggde emellertid på samma förutsättningar, nämligen att inom en lappby renantalet befundes vara så stort, att betesmarkerna bleve otillräckliga eller att genom renarna betydande skadegörelser förorsakades. Möjlighet till minskning av renantalet i ändamål att icke överskrida det renantal, som enligt konventionen högst finge medföras till Norge, syntes däremot icke vara i stadgandena inrymd.

Ehuru renräkningsmaterialet ännu icke hunnit tillräckligt bearbetas, syntes det redan nu vara att befara, att renstammen i byar, som icke flyttade till Norge, på sina håll ökat till den grad, att betesmarkerna inom lappbyns område bleve otillräckliga.

Länsstyrelsen vore övertygad om, att den decimering av renstammen, som vid nu berörda förhållanden bleve nödvändig, icke läte sig genomföras med mindre till länsstyrelsens förfogande ställdes det maktmedel, som 43 § tredje stycket i lappkommitténs förslag erbjöde. Den tvångsnedslaktning, som sålunda bleve erforderlig och som måste vara fullgjord senast innan nästa vårflyttning, borde emellertid för erhållande av bästa utbytet av slakten företagas på hösten.

Länsstyrelsen hemställde fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte till den nu församlade riksdagen avlåta proposition med förslag att 43 § i de av 1919 års lappkommitté utarbetade förslag till lag om fjällrenskötsel och till lag om skogsrenskötsel måtte vardå upphöjda till lag med den omredigering av sagda paragraf, som erfordrades för dennas tillämplighet för renantalets nedbringande under det i renbeteskonventionen med Norge medgivna antal.

Enligt konventionen den 5 februari 1919 mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning utgör Troms fylke i Norge jämte vissa därtill anslutna trakter i Ankenes härad, Nordlands fylke, samt i Karesuando och Jukkasjärvi socknar i Sverige ett betesområde. Rätt att dit inflytta med renar tillkommer uteslutande lappar från de fyra nordligaste lappbyarna i Sverige, nämligen Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma lappbyar. I betesområdet må emellertid ej inkomma mera än sammanlagt 39,000 renar, häri icke inbegripna kalvar, som födas under det år inflyttningen äger rum. Enär, såsom av länsstyrelsen berörts, sommarbetesmarker i Sverige i stort sett saknas för nämnda fyra lappbyar, betar dessas hela renmängd under en del av året inom oförändrade betesområde.

Jämväl i andra trakter av Norge äger såsom bekant svensk renbetning rum. I intet fall är dock där, såsom beträffande de fyra nordligaste lappbyarna, den svenska lappbyns hela renmängd beroende av de norska betesmarkerna. På vissa ställen utövas här renbetningen i form av »gränsbetning», därvid de svenska renarna till icke bestämt antal få inkomma i Norge intill visst avstånd från riksgränsen. Å andra ställen inflyttar en större eller mindre del av lappbyns lappar med sina renar till vissa norska distrikt, i den utsträckning de för distrikten fastställda renantalen medgiva.

Med hänsyn till denna skillnad i betesutövningen i Norge är det närmast beträffande renantalen inom de fyra nordligaste byarna som särskilda be-

stämmelser äro påkallade i anslutning till de stadganden, som gälla för den svenska renbetningen i nämnda land. Nödvändigt är nämligen, att sammanlagda renantalet inom sagda lappbyar kan hållas nere vid det antal, som må föras på bete inom det för byarna upplätta norska betesområdet. Av betydelse till förekommande, att de svenska lapparnas renbetesrätt i Norge icke överskrides, är väl även att renantalen inom andra fjäll-lappbyar i Sverige icke stiga till alltför höga siffror. Detta står dock mera i samband med att renmängden icke må bliva så stor, att de svenska renbetesmarkerna bliva otillräckliga. Härigenom uppstå svårigheter att avhålla renarna från att i större än medgivet antal eller på otillåten tid eller otillätta områden inkomma i Norge.

I detta sammanhang må erinras, att fastställandet i svensk-norska renbeteskonventionen av det antal renar, som skulle få föras till betesområdet i Troms fylke och därtill lagda trakter, skett med stöd av den undersökning, som under åren 1910 och 1911 verkställdes för utrönande bland annat av den renmängd, som rationellt borde kunna under höst och vinter finna föda på Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma och Talma lappbyars svenska betesmarker. Denna undersökning, som utfördes av en kommission av tre finska samt en svensk och en norsk man, föranstaltades av den skiljedomstol, vilken enligt Karlstadskonventionen av 1905 tillsattes för att avgöra vissa frågor rörande utsträckningen av de svenska lapparnas rätt till renbetning i Norge. Undersökningens resultat blev sedermera bindande jämväl för de senare förhandlingar mellan Sverige och Norge, vilka ledde till 1919 års renbeteskonvention.

Frågan rörande behovet av bestämmelser för möjliggörande av en reglering av renantalet inom de fyra nordligaste lappbyarna i anslutning till konventionens stadganden har redan förut varit föremål för uppmärksamhet. Genom de energiska åtgärder, som i samband med konventionens tillkomst vidtogos för att genom överflyttande av ett avsevärt antal lappar med betydande renhjordar till sydligare trakter i Norrbottens län nedbringa renantalet i nämnda lappbyar, minskades emellertid renmängden långt under siffran 39,000, och ansågs härvid tillsvidare kunna bero i avbidan på inhämtande av ytterligare erfarenhet.

De senaste åren hava emellertid varit för renskötseln i förevarande trakter mycket gynnsamma och, såsom av länsstyrelsen meddelats, har renantalet i de fyra lappbyar, varom nu särskilt är fråga, sprungit upp till omkring 46,000. De förpliktelser Sverige genom renbeteskonventionen åtagit sig gent emot Norge nödvändiggöra vid detta förhållande, att bestämmelser snarast meddelas, varigenom möjlighet öppnas att med hänsyn till konventionens föreskrifter åvägabringa nödig minskning av renantalet inom nämnda lappbyar.

Länsstyrelsen har emellertid i sin förevarande skrivelse understrukit behovet att för reducering av renantalet även inom andra byalag, där så må befinnas erforderligt, äga tillgång till mera effektiva åtgärder än

1898 års renbeteslag erbjuder, och hänvisar länsstyrelsen till det förslag i ämnet, som framlagts av 1919 års lappkommitté.

Enligt vad ovan berörts, upptager sagda förslag i likhet med 1898 års renbeteslag såsom förutsättning för renminsknings tillgripande inom lappby, att antalet av därvarande renar befinnes så stort, att betesmarkerna måste anses otillräckliga eller att genom renarna betydande skadegörelser förorsakas. Därjämte anvisar förslaget utöver vad nämnda lag innehåller såsom ytterligare medel för minskningens verkställande renantalets direkta nedbringande till viss myckenhet, varunder i första rummet torde inbegripas renarnas nedslaktning eller försäljning.

Den omständigheten, att lappkommittén sålunda ansett skärpta åtgärder nödvändiga, hänvisar på att redan tidigare behov därav gjort sig gällande. Detta lappkommitténs förslag har varit föremål för yttrande av vederbörande länsstyrelser samt övriga myndigheter och korporationer, utan att erinran däremot framställts förutom i ett par mera oväsentliga detaljer.

Vad i förevarande ärende framkommit synes ytterligare understryka vikten av, att snarast möjligt nödiga hjälpmedel ställas till länsstyrelsens förfogande till förhindrande av den oreda i renskötseln och de svårigheter av olika slag, som kunna uppkomma därigenom att renantalen så starkt tillväxa, att renbetesmarkerna bliva otillräckliga eller att genom renarna betydande skadegörelser förorsakas. Uppmärksammas bör jämväl det ogynnsamma inflytande på de internationella renbetesförhållandena, som härav kan uppstå.

Till belysande av renantalens tillväxt inom Norrbottens län må här intagas följande uppgifter från de senaste renräkningarna:

Lappby eller socken	Renantal enligt renräkning år		
	1911	1921	¹ 1925
<i>Karesuando socken.</i>			
Könkämä lappby.....	18,200	15,218	11,740
Lainiovuoma »	9,944	5,908	10,820
<i>Jukkasjärvi socken.</i>			
Sarivuoma lappby	9,247	6,834	11,030
Talma »	7,045	6,935	12,345
Rautasvuoma »	5,608	8,902	12,869
Kaalasvuoma »	4,840	3,826	7,757
<i>Gällivare socken.</i>			
Norrkaitums lappby	9,316	11,693	17,792
Mellanbyns »	3,822	2,856	7,945
Sörkaitums »	2,116	6,436	13,047
<i>Jokkmokks socken.</i>			
Sirkas lappby	21,153	14,628	31,606
Tuorpons »			
Jokkmokks skogslappby			
<i>Arjeplogs socken.</i>			
Luokta—Mavasvuoma lappby	21,636	15,497	27,049
Semisjaur—Njargs »			
Arjeplogs fjällappby			
Luokta skogslappby			
Arjeplogs »			
<i>Arvidsjaur's socken.</i>			
Mausjaur's skogslappby	4,347	8,052	12,236
Östra Kikkejaur's »			
Västra » »			
Malmesjaur's »			
Skogsrenar i Jukkasjärvi och Tornedalssocknarna...	4,086	6,912	4,740
» i Kalix, Råneå och Gällivare socknar ...	2,630	3,287	5,649
Summa	123,990	116,979	186,625

Såsom förhållandena nu äro, står länsstyrelsen maktlös, därest för renantalens minskande intet kan uträttas genom avlägsnande ur lappbyn av renar, tillhörande andra än lappar, eller genom hänvisning av lappar till andra lappbyar. Den förra utvägen torde vara av jämförelsevis mindre betydelse, och rörande den senare har länsstyrelsen vitsordat, att möjligheterna för ytterligare dislokationer inom länet praktiskt taget vore uteslutna. Lappkommitténs av vederbörande gillade förslag synes innebära en lämplig lösning.

¹ Talen ungefärliga. Torde komma att något höjas.

Ett ändamålsenligt tillämpande av det föreslagna ytterligare medlet för renminsknings åvägabringande torde så mycket mindre innebära några vådor, som det även ur ekonomisk synpunkt synes mindre rationellt, att lapparna, såsom nu ofta under goda år sker, låta sina hjordar undan för undan växa och däri samla hela sin förmögenhet. Riktigare synes vara, att lapparna under de goda åren bättre taga ut den stora avkastning hjordarna lämna och bespara denna för att däri kunna hava en reserv, då de dåliga betes-åren vålla lapparna stora förluster i renar.

Rörande de närmare bestämmelserna i lappkommitténs förslag i nu förevarande del får jag hänvisa till det av kommittén avgivna betänkandet.

Från de yttranden, vilka, enligt vad ovan omnämnts, avgivits över förslaget, må här anmärkas, att från enstaka lappskt håll ifrågasatts, att det föreslagna stadgandets 1 mom., innehållande föreskrifter att i första hand för minskning av renantalet inom lappby därifrån skulle avlägsnas andra än lappar tillhöriga renar, borde byta plats med 2 mom., enligt vilket i andra rummet hänvisning av lapp till annan lappby borde tillgripas. Reduceringen av renantalet borde i första hand gå ut över till byn nyinflyttade lappars renar och i andra hand över de bofastas renar. Från samma håll har tillika, med instämmande av lappfogden i Norrbottens norra distrikt, yrkats, att länsstyrelsen borde äga rätt att bestämma, vilket av sätten för renarnas minskning för varje särskilt fall skulle tillämpas. Om så vore, framhåller lappfogden, att minskningen alltid i första hand skulle gå ut över bofastas renar, kunde möjligen förhållandet mellan bofasta och lappar för vederbörande bys vidkommande bliva sämre än för en by, där bofasta fortfarande finge hava renar. Borttagandet av bofastas renar skulle icke heller i många fall åstadkomma någon kännbar minskning, sedan bofastas reninnehav inskränkts i så hög grad som nu vore fallet. Ett tillägg till denna paragraf borde lämna länsstyrelsen rätt att välja, vilket av sätten i 1—3 mom. som skulle användas.

Från en bofast person har hemställts bland annat, att i 1 mom. till skydd för vederbörande renägare borde efter orden »inom viss förelagd tid» inskjutas orden »ej understigande ett år.»

Vid föredragning inför min företrädare av lappkommitténs förslag i samband med den förberedande behandling förslaget varit underkastat har sistnämnda anmärkning icke ansetts böra föranleda åtgärd.

Däremot har ovanberörda från lappskt håll gjorda erinran ansetts i viss mån befogad. Föredragande departementschefen ansåg, att i regel den av kommittén föreslagna ordningsföljden i avseende å renantalets minskning borde iakttagas, men hade intet emot att länsstyrelsen, där särskilda skäl till avvikelse från denna ordningsföljd föreläge av sådan beskaffenhet som anförts, finge frångå den stadgade ordningsföljden. På grund härav infördes under ett nytt mom. 4 en bestämmelse, som gav länsstyrelsen dylik befogenhet.

Enär omständigheter lära kunna uppstå, då det kan vara av betydelse,

att länsstyrelsen icke är bunden att i det föreliggande fallet i viss ordning pröva de särskilda i lagen medgivna åtgärderna till minskande av renantalet i lappby, har jag för min del intet att erinra emot att till de av lappkommittén föreslagna bestämmelserna göres ett tillägg sådant som det ovan angivna. Jag har emellertid föreslagit viss annan formulering därav.

Med avseende å sagda bestämmelser synas, bortsett från vissa jämkningar av formell natur, icke andra ändringar erforderliga än som påkallas av den i visst avseende ändrade betydelse, som av lappkommittén tillagts begreppet lappby och som lagts till grund för formuleringen av vissa stadganden i förslaget. Enär kommitténs förslag icke slutligen prövats, är nödvändigt att nu återgå till gällande lags uttryckssätt. Vidare har ansetts lämpligt att till förtydligande av innebörden av den föreslagna nya åtgärden för renantalets minskning exemplifiera denna med de tillvägagångssätt, som i främsta rummet torde ifrågakomma, nämligen nedslaktning eller försäljning av renarna. Av kommittén har föreslagits, att länsstyrelsen, när den förordnade om sagda åtgärds tillgripande, tillika skulle föreskriva viss tid, ej understigande ett år, inom vilken åtgärden skulle vara vidtagen. Såsom fallet för närvarande är inom de fyra nordligaste lappbyarna, kan understundom vara av vikt att renantalet i en lappby bringas att nedgå på kortare tid. Bestämmelsen om ett år såsom minimetid torde därför böra utgå och åt länsstyrelsen överlämnas att efter föreliggande förhållanden pröva tiden för åtgärdens vidtagande. Detta torde vara så mycket lämpligare som det viktigaste härvid är, att minskningen utföres på sådant sätt, att förluster icke uppstå för lappen. En minskning exempelvis genom djurens nedslaktning bör ske endast å sådan tid på året, då renens kött och skinn hava fullt handelsvärde och sålunda ej på våren, då djuren äro magra efter vinterns svårigheter och skinnen mer eller mindre odugliga.

I anslutning till vad ovan anförts har inom socialdepartementet upprättats förslag till lagbestämmelser. Då dessa bygga dels på inre svenska förhållanden och dels på förhållanden, som stå i samband med de svenska lapparnas traktatsenliga renbetning i Norge, har ansetts lämpligt att sammanföra bestämmelserna i en särskild lag.

Föredraganden uppläser härefter ifrågavarande förslag till *lag angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby* av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan finner Hans Maj:t Konungen gott lämna bifall.

Ur protokollet:
Ake Karlholm.

Bilaga.

Förslag

till

Lag**angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby.**

Med upphävande av 8 § i lagen den 1 juli 1898 (nr 66) om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige förordnas som följer:

1 §.

1. Därest inom lappby antalet renar befinnes vara så stort, att betesmarkerna måste anses otillräckliga eller att genom renarna betydande skadegörelser förorsakas, och inom lappbyn finnas renar, tillhörande andra än lappar, må länsstyrelsen, efter det lapparna blivit hörda, förordna, att så stort antal av dessa renar, som prövas för ändamålet nödigt, inom viss förelagd tid skall från lappbyn avlägsnas, vid äventyr att renarna av lappbyns ordningsman omhändertagas och levande eller slaktade för ägarnas räkning försäljas. Närmare föreskrifter i fråga om verkställighet härav meddelas av länsstyrelsen, som därvid har att tillse såväl att de särskilda renägarnas rätt och bästa i görligaste mån bevaras som ock att renskötande lapp icke i oskäligen grad kringskäres i sin näring.

2. Befinnes, sedan med tillämpning av 1 mom. renar, tillhörande andra än lappar, avlägsnats från lappby, de återstående renarnas antal ändock vara för stort, äge länsstyrelsen, efter det lapparna såväl i nämnda lappby som i lappby, dit inflyttning kan ifrågakomma, blivit hörda, hänvisa en eller flera lappar till annan lappby, där utrymme finnes och dit inflyttning utan avsevärd olägenhet kan ske. Härvid skall länsstyrelsen tillse, att lapp, som själv eller vars förfäder länge tillhört lappbyn eller inom dess område haft rätt till bete för sina renar, icke utan synnerliga skäl mot sin vilja hänvisas till annan lappby.

Hänvisas lapp att med de renar, som äro under hans vård, flytta till annan lappby, förelägg länsstyrelsen honom vid vite att inom viss tid hava verkställt flyttningen samt meddele honom i övrigt de föreskrifter, som med avseende å densamma skola iakttagas. Tredskas lappen att inom förelagd tid verkställa flyttningen, äge länsstyrelsen utdöma vitet samt efter omständigheterna antingen förelägga nytt vite eller ock förordna, att renarna skola flyttas och omhändertagas på den tredskandes bekostnad.

3. Kan hänvisning i behöflig omfattning till annan lappby icke lämpligen ske, äge länsstyrelsen förordna, att lappbyns renantal inom viss av länsstyrelsen bestämd tid skall genom nedslaktning, försäljning eller annorledes nedbringas till viss myckenhet. Kan mellan lapparna enighet ej vinnas angående verkställandet av sålunda föreskriven åtgärd, må länsstyrelsen, efter lapparnas hörande, förordna, huru minskningen skall verkställas. Därvid skall iakttagas, att i första hand de renägare, vilka med hänsyn tagen jämväl till antalet hushållsmedlemmar hava det största renantalet,

åläggas att minska sina renhjordar. I händelse av tredska äge länsstyrelsen förelägga och utdöma vite eller låta vidtaga föreskriven åtgärd på tredskaendes bekostnad.

4. Vad i 1—3 mom. här ovan är stadgat beträffande den inbördes ordning, i vilken de i samma moment angivna åtgärderna till minskning av renantalet må komma till användning, skall icke utgöra hinder för länsstyrelsen att, då särskilda skäl därtill föreligga, i sådant avseende annorlunda bestämma.

2 §.

Överstiger sammanlagda antalet renar inom Könkämä, Lainiovuoma, Sariovuoma och Talma lappbyar 39,000, skall, ändå att sådant fall ej är för handen som i 1 § sägs, länsstyrelsen förordna om renantalets nedbringande till sagda antal, därvid på länsstyrelsen ankommer att bestämma huru minskningen skall fördelas å de särskilda lappbyarna; och skall i övrigt beträffande sättet för minskningen iakttagas vad i 1 § finnes stadgat för där avsett fall.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1925. Bestämmelserna i 2 § skola gälla så länge den mellan Sverige och Norge den 5 februari 1919 avslutade konventionen angående flyttlapparnas rätt till renbetning bibehåller giltighet.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 5 maj 1925.

Närvarande:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet ALEXANDERSON.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 30 april 1925, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll och inför lagrådet föredragits av expeditionschefen Lennart Berglöf, föranledde allenast följande yttrande av *lagrådet*:

I förevarande lagförslags ingress förklaras 8 § i lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige upphävd. I själva verket innefattar 1 § i förslaget intet annat än en ny, jämkad reglering av det ämne, varom nyssnämnda 8 § renbeteslagen stadgar. Onekligen ter det sig vid sådant förhållande såsom det sakenliga att infoga dessa nya bestämmelser på de äldres plats genom en lag om ändrad lydelse av paragrafen i fråga. Att i förslaget ej så förfarits, beror tydligen på särskilda omständigheter. Man har velat vidhålla den hittills iakttagna grundsatsen att i renbeteslagen icke upptaga sådant lagmaterial, som hänför sig till ingången konvention med främmande makt, och har härav funnit sig förhindrad att i nämnda lag infoga innehållet av förslagets 2 §, som just har denna karaktär. Då å andra sidan lagen den 5 februari 1919 i anledning av svensk-norska lappkonventionen ej i sin nuvarande form erbjuder lämplig plats för infogande av sistnämnda stadgande, har det ansetts vara den mest praktiska utvägen att sammanföra det föreslagna ändrade innehållet av 8 § renbeteslagen med det nya stadgandet till en fristående lag. Ehuru i och för sig mindre tillfredsställande, lär denna anordning kunna godtagas med hänsyn till att densamma är att betrakta såsom ett provisorium i avbidan på det tillfälle till en mera tjänlig placering av materialet, som en blivande överarbetning av lapplagstiftningen väl inom en närmare framtid kommer att bereda.

Ur protokollet:
A. V. Stenkula.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 maj 1925.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER,
LEVINSON.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet lagrådets den 5 maj 1925 avgivna utlåtande över det den 30 april 1925 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående minskning i vissa fall av renantalet inom lappby*.

Föredraganden redogör för utlåtandets innehåll samt anför: I utlåtandet göres icke annan erinran i anledning av förslaget än så vitt berör frågan om de däri ingående bestämmelsernas upptagande i redan nu gällande lagar om lapparnas renbetesrätt i stället för, såsom föreslagits, i en särskild lag. Ehuru lagrådet finner sistnämnda anordning i och för sig mindre tillfredsställande, anser lagrådet densamma dock av anförda skäl kunna godtagas.

Med åberopande av § 87 regeringsformen och under framhållande av att ärendet syntes jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna, utan hinder därav att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända, underställas årets riksdag, hemställer föredraganden därefter, att ifrågavarande lagförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Torsten Wolff.